

**Sentraliseringen
av samfunnet**

**Kunnskap om politikk
Temahefte 5 nr 1/17**

«Kunnskap om politikk» er et tilbud fra Senterpartiskolen. Dette er små temahefter som tar opp aktuelle politiske temaer til fordypning og diskusjon i medlemsorganisasjonene, fylkeslag, lokallag, kommunestyregrupper, fylkestingsgrupper. «Kunnskap om politikk» er et fleksibelt studieopplegg, som kan tilpasses og brukes på flere måter. Temaheftene kan brukes selvstendig, eller de kan settes sammen til et studieopplegg som gjennomføres over tid.

Sentraliseringen av samfunnet er skrevet til valgkampen 2017. Heftet handler om sentraliserende reformer og andre grep Høyre/FrP-regjeringen har tatt de siste fire årene. Heftet gir en kort oversikt over kommune- og regionreform, politireform og jernbanereform. Andre temaer er lokalsykehus, skattekontorer, universiteter og høyskoler, ABE-reformen (avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen), skattekontorer og domstoler. Bakerst i heftet er det lagt inn en samling med lenker til artikler og annen informasjon for den som vil lese mer.

Tips!

Innmelding av kurs i Senterpartiskolen: Det er svært viktig å registrere studietimer. Derfor må alle kursaktiviteter meldes inn i Senterpartiskolen. Innmelding: www.senterpartiskolen.no Bruk studieplanen *Politisk arbeid i Senterpartiet* hvis heftet brukes som selvstendig studiearbeid.

Heftene i serien "Kunnskap om politikk" kan hentes fra www.senterpartiskolen.no I forbindelse med årets valgkamp kan vi anbefale heftene *Temme med tillit* og *Hva er land?* som begge ble utarbeidet i tilknytning til arbeidet med stortingsprogrammet.

Antall studietimer og deltagere: For å få godkjent studieopplegg, må det være minst åtte **hele** klokketimer, og minst to deltagere, som er tilstede minst 75 % av tiden. En klokke time inkluderer pause. Tidsbruk kan variere, så her må dere selv justere tidsplan for gjennomføring. Det er tillatt å gjennomføre en liten del av studieopplegget elektronisk, ved bruk av telefon, Skype etc. Alle deltagerne må da være tilstede samtidig.

Frammøteliste og avslutning av kurs

Frammøteliste kan hentes her: www.senterpartiskolen.no

Listen sendes til efy@sp.no snarest etter at studieopplegget er gjennomført.

Kursbevis

Alle som gjennomfører studieopplegget (dvs. er til stede på minst 75 % av tiden) har krav på kursbevis. Kursbeviset kan bestilles fra Senterpartiskolen.

Spørsmål?

Ta kontakt med Senterpartiets Studieforbund, tel. 23 69 01 00/950 72 558

E-post: Elise Fylling, efy@sp.no eller Kristin Madsen, km@sp.no

Sentraliseringen av samfunnet er utgitt av Senterpartiets Studieforbund, Grensen 9b 0159 OSLO.

Foto der ikke annet er angitt: Kristin Madsen.

Sentraliseringen av samfunnet

«Distrikts- og regionalpolitikken har vært en suksess gjennom 50 år. Når vi sammenligner den historiske utviklingen i Norge med andre land, ser vi at Norge har gode levekår og arbeidsmuligheter over hele landet, og relativt små forskjeller mellom regionene. Denne situasjonen er i ferd med å snu. Mens kommuner i det distriktpolitiske virkeområde i den rød-grønne regjeringsperioden hadde vekst, er dette snudd under den blå-blå regjeringen.» [Senterpartiets regional- og distriktsmelding 2017.](#)

Samfunnet vårt ser annerledes i 2017 det gjorde på 1960-tallet. Flere valgmuligheter, økonomisk og teknologisk utvikling samt større mobilitet har gitt store samfunnsendringer de siste 50 årene. Dette gjelder både i politikken, og for hver og en av oss på det mer personlige plan. En følge av samfunnsutviklingen er at stadig flere flytter inn til byer og tettsteder. Sentraliseringen er en global trend, og ikke spesielt særnorsk. Men det finnes også mot-trender til denne utviklingen, og mange eksempler på folk som flytter mot strømmen. Det er neppe tilfeldig at «småbruk» er et flittig brukt søkeord på finn.no.

Vi får stadig høre at den sentraliserende utviklingen er naturgitt og ikke kan snues. Kommuner og regioner må derfor reformeres. Et annet mantra er at det er tvingende nødvendig med store enheter, da disse visstnok skal være så robuste. Det pekes på at folk flytter fra distriktene og inn til tettbygde strøk, helt frivillig. Men det blir kanskje vanskelig å bo på bygda når nærskolen og barnehagen legges ned, eller når arbeidsplassene forsvinner. Dessuten kan man undres på om folk flytter fordi tilbudene blir borte, eller om tilbudene forsvinner som følge av flyttingen. Her er det nok flere svar, men fraflytting og reduksjon i lokale tjenester og tilbud følger naturlig nok hverandre. Denne utviklingen svekker uansett mange lokalsamfunn, for uten folk i huset og lys i vinduene dør bygdene.

Den blå-blå medisinen for bærekraftige lokalsamfunn heter *Kommunereform*. Sammenslåinger og raske strukturendringer skal gjøre kommunene både solide og robuste. En annen medisin kalles *Nærpolitireformen*. Ideen er at politibilen skal erstatte lensmannskontoret, for å gi mer trygghet, nærhet og inngi tillit. Erfaringer fra politireformer i både Skottland og våre nordiske naboland kan tyde på motsatt effekt. En tredje blå-blå medisin heter *Regionreform*. Fylkessammenslåinger på kryss og tvers skal gi mer effektive enheter, selv om oppgavene så langt ikke er klare. Først våren 2017 vil regjeringen oppnevne et ekspertutvalg for å vurdere ytterligere oppgaveoverføring til regionene. Veien kan nok bli til mens man går, men det er som kjent vanskelig å få terrenget til å stemme når kartet skal tegnes først.

Senterpartiet er ikke imot reformer, men har andre løsninger og synspunkter på hvordan samfunnet kan organiseres og utvikles. Senterpartiet tror ikke på mantraet om at sentralisering og stordrift løser alle utfordringer. Senterpartiet mener at det finnes betydelige stordriftsulemper, og at det like fullt også finnes smådriftsfordeler.

Regjeringen ønsker seg store enheter, etter en klart ideologisk samfunnsøkonomisk modell, som blant annet vil gi større rom for konkurranseutsetting av offentlig tjenester. Og derfor har også regjeringen bare ett svar, som gjelder alle samfunnsområder - nemlig sentralisering og stordrift. Det finnes selvfølgelig flere svar på samfunnets utfordringer, og gode også tilnærminger gjennom andre, politiske løsninger. Kanskje det er nettopp dette som avspeiles i de gode meningsmålingene Senterpartiet nå har fått over tid?

H/FrP-regjeringen fører den mest rendyrkede sentraliseringspolitikken noensinne her i landet. Større enheter, mer stat og mer til hovedstaden blir sett på som svaret på alle utfordringer. Senterpartiet mener dette er grunnleggende feil. Det er ikke samfunnsøkonomisk lønnsomt, og det reduserer kvaliteten og effektiviteten på de tjenestene som skal tilbys. Tjenestene blir mer ineffektive og tungroddede, og en mister viktig lokalkunnskap som er vesentlig for å gi gode og effektive tjenester.

Sentralisering gir ikke den samfunns- og næringsutviklingen landet trenger. Redusert bosetting i distriktskommunene svekker mulighetene til en høy verdiskaping basert på vårt ressursgrunnlag. Samtidig øker presset på de største byene, der problemene oppstår i form av boligkøer, trafikk-kaos og økt forurensing. Folketallsveksten i storbyområdene preges mer av tilflytting av arbeidsinnvandrere, enn av utflytting fra distriktene. Med andre ord skyldes ikke den relative forskyvningen mellom by og distrikt at distriktene oppfattes som mindre attraktive.

Senterpartiet mener:

- at deling av makt og innflytelse mellom ulike deler av landet er grunnleggende for et aktivt folkestyre.
- at samfunnet skal bygges nedenfra og vil derfor desentralisere makt, bosetting, arbeidsplasser, kapital og kompetanse.
- at fiskeriressursene skal eies av det norske folk i fellesskap. Vi vil forvalte ressursene, rettigheter og kvoter på en måte som ikke bidrar til sentralisering.
- at markedstenkning og privatisering av helsetjenester svekker det offentlige tilbudet og øker sentralisering av tjenester.
- at offentlige tjenester skal tilbys nær folk. Alle de viktigste tjenestene skal være tilgjengelig der folk bor. Tilgang på barnehage, skole, eldreomsorg og sykehjem er en forutsetning for at lokalmiljø skal kunne utvikle seg og at folk skal kunne bosette seg hvor de vil.

Regjeringens reformer og sentraliseringstiltak

Kommunereform

«Eksemplene er alt for mange på at regjeringa på heilt utilbørleg vis lurer og kjøper seg til den sentraliseringa de ønsker. Det er ikke demokratiet verdig at det å gi opp sjølråderetten er en forutsetning for å få del i velstandsutvikling og utbygging av infrastruktur. Historia viser også det motsatte. En lokal forvaltning og folkevalgte med en ordfører som fremste ambassadør er svært viktig i kampen for å få slike goder, mens de som mister sin selvstendighet ofte blir stemoderlig behandlede utkanter i storkommunen.» Senterpartiets Per Gunnar Stensvaag i Moss Avis 23.08.2016. [Senterpartiets Per Gunnar Stensvaag i Moss Avis 23.08.2016](#)

Gjennom kommunereformen ønsker regjeringen å flytte makt og ansvar til større og såkalt mer robuste kommuner: «Målet er et lokaldemokrati som kan ivareta velferd og sikre verdiskapning og trivsel. Kommunene må ha kraft til å møte de utfordringene som venter. Det er utfordringer knyttet til demografi, velferd og kompetanse og evne til å utvikle gode og attraktive lokalsamfunn.» [Fakta om kommunereformen, Regjeringen.no](#) Høsten 2014 inviterte regjeringen kommunene til å starte prosesser for å avklare om det er aktuelt å slå seg sammen med nabokommuner. Kommunene fikk frist til å fatte vedtak om dette innen 1. juli 2016. Regjeringen lokket med økonomiske gulrøtter i prosessene gjennom dekning av engangskostnader, reformstøtte og inndelingstilskudd. Regjeringen tok også fram «riset bak speilet» gjennom ny inntektsordning for kommunene fra 2016. Kommunene skulle riktignok fremdeles få kompensasjon for smådriftsulempene, men heretter skilles det mellom frivillige og ufrivillige smådriftsulempene. Med andre ord: små kommuner som ikke vil «tvangsgiftes», vil heller ikke motta full kompensasjon for smådriftsulempene. Målet er å redusere antall kommuner betraktelig. Resultatene etter vedtak i kommunestyrene pr 18. august 2016 ble slik:

- 139 kommuner har fattet positive vedtak om sammenslåing.
- 72 kommuner i 30 sammenslåinger har fattet gjensidige vedtak.
- 20 kommuner inngår i kommuner med behov for avklaringer.
- 47 kommuner har ensidige vedtak.
- 267 kommuner har vedtatt å stå alene.
- Dette vil gi 386 kommuner pr 1. januar 2020 – mot 428 kommuner pr 1. januar 2015.

Med reformen skulle det dessuten følge nye oppgaver til kommunene. Så langt har imidlertid ikke regjeringen klart å synliggjøre oppgaver som kan rettferdiggjøre en så massiv omorganisering av Norge: - *Løftene om oppgaveoverføring fra stat til kommunesektor følges ikke opp. Regjeringen får gjennomslag for sentraliseringen som følger av sammenslåing av kommuner og fylker, men følger ikke opp løftet om oppgavereform*, sier Senterpartiets kommunalpolitiske talsperson Heidi Greni. Hun mener [regjeringen svikter kommunene i framlagte proposisjoner om kommune-, region- og oppgavereform. \(05.april 2017\)](#)

Heidi Greni sier videre at regjeringen har kastet bort tid og penger på å diskutere grenser og kommunevåpen, mens vi burde diskutert hvordan vi skal få bedre barnehage, skole og eldreomsorg lokalt. Hun peker på at flere eldre krever styrking av den **lokale** eldreomsorgen, ikke en sentralisering slik regjeringen legger opp til.

Selv om regjeringen har fokusert på frivilligheten i reformen, er tvangssammenslåing tatt i bruk som virkemiddel. Så langt blir åtte kommuner sammenslått med tvang. Tvangssammenslåingene virker vilkårlige og ikke helt logiske, ifølge et [nyhetsoppdrag på nrk.no 26.02.2017](https://www.nrk.no/nyhetsoppdrag/2017/02/26/dersom-politikerne-hadde-hort-pa-fylkesmennenes-rad-hadde-kommunereformen-endt-med-34-tvangssammenslainger): «Dersom politikerne hadde hørt på fylkesmennenes råd, hadde kommunereformen endt med 34 tvangssammenslåinger. Men stortingsflertallet gikk kun inn for åtte.»

I ettertid viser det seg at lista over tvangssammenslåtte kommuner kan bli lengre. Det borgerlige stortingsflertallet ønsker å slå sammen Torsken, Tranøy, Berg og Lemvik, selv om folk stemte nei i de tre minste kommunene. Dessuten har kommunestyrene ulike syn på sammenslåing. Fylkesmannen i Sogn og Fjordane har anbefalt å bruke tvang overfor Bremanger. Dermed kan det borgerlige kompromisset fra februar ende opp med 24 tvangssammenslåinger. Kommunereformen er omstridt, og i mange kommuner er det til dels stor motstand mot regjeringens reformiver. Mange kommuner har gjennomført folkeavstemninger eller innbyggerundersøkelser. Fram til mai 2016 hadde to av tre rådgivende folkeavstemninger gitt nei-flertall.

«Nei-flertall i folkeavstemninger, halvhjertede frierier og motvillige naboer gjør at kommune etter kommune skrinlegger eller vurderer å skrinlegge inngåtte intensjonsavtaler,» skriver NRK på sine nettsider den 30.05 2016: <https://www.nrk.no/norge/forlovelsene-lever-farlig-i-kommunereformen-1.12974305> Her ligger det en oversikt over alle folkeavstemninger og innbyggerundersøkelser: <https://distriktssenteret.no/kommunereformen/folkeavstemninger/>

Regjeringen har framstilt kommunereformen som en demokratireform. Erfaringene fra Finland og Danmark kan tyde på at kommunereformer som er gjennomført i disse to landene ikke nødvendigvis har styrket lokaldemokrati. Tvert imot opplever mange at demokratiet svekkes, og at det har blitt større avstand mellom de folkevalgte og folket. Erfaringene fra Finland viser at to områder i reformen utpeker seg:

- I de større kommunene er det lavere valgdeltakelse.
- Innbyggerne i utkantene opplever at de har små påvirkningsmuligheter.
- Større kommuner kjøper oftere tjenester fra bedrifter utenfor kommunene.
- Større kommuner danner oftere nye styrever og selskaper som igjen svekker de folkevalgtes innflytelse.

Det samme er tilfellet i Danmark. KORA, (Det Nationale Institut for Kommuners og Regioners Analyse og Forskning <https://www.kora.dk>) har undersøkt kommunalreformens konsekvenser for lokaldemokratiet både i 2009 og i 2013. Mye av kritikken fra den første undersøkelsen viste seg å være en reaksjon på selve kommunalreformens konsekvenser, og noe av denne kritikken hadde gått seg til i undersøkelsen i 2013. Samtidig har opplevelsen av fremmedgjøring som mange ga uttrykk for i 2009, har holdt seg. Mange mener det er blitt større avstand til politikerne, og de opplever å ha mistet muligheten for å kunne påvirke beslutninger.

Kjennskap og tillit til politikere har tett sammenheng med interessen for, og engasjement i lokalpolitikken. En av forskerne bak undersøkelsen hevder at dersom denne trenden fortsetter over tid, vil Danmark få en demokratisk utfordring: - «*Det lokale demokrati er det område, hvor der er mest grund til at være kritisk 10 år efter kommunalreformen.*» Forsker Ulf Hjelmar, KORA .

[Kaare Dybvad, folketingsmedlem for socialdemokraterne oppsummerer erfaringene fra kommunereformen i Danmark slik:](#)

- Det har vært blandede erfaringer med hvordan reformen har løst problemer. På helseområdet er det fremdeles mange uløste problemer.
- En har ikke oppnådd forventede administrative gevinster ved å slå sammen kommunene.
- Det har vært folkelig motstand mot større kommuner.
- Sentraliseringen, og at folk flytter inn til sentrene har skutt fart.

Erfaringer fra Danmark kan også tyde på at grupper av funksjonshemmede har fått dårligere tilbud som følge av reformen. Norges Handikapforbund er bekymret for hva som vil skje på hjelpemiddelområdet hvis regjeringen bestemmer seg for å overføre mer av hjelpemiddelformidlingen til kommunene. Handikapforbundet er redd for at det skal gå som i Danmark, hvor det nå er opp til den enkelte kommunes økonomi og lokale prioriteringer hvilke hjelpemidler funksjonshemmede skal få tilgang til.

Dårligere tilbud til grupper av funksjonshemmede som følge av reformen.

<http://ekstrabladet.dk/nyheder/samfund/handicappede-blev-svigtet-i-storstilet-reform/6475197>

Norges Handikapforbund er redd det samme vil skje med den norske kommuneformen: <http://www.handikapnytt.no/index.asp?id=84580>

Fra frivillighet til tvang?

2013: «Jan Tore Sanner vil ikke bruke tvang når han nå skal i gang med kommunereformen.»

<http://fagbladet.no/-tvang-star-ikke-pa-dagsorden-6.91.83913.c0e34fb219>

2017: «Jan Tore Sanner streka under fleire gonger at det vil bli slik regjeringa no legg opp til – altså at dei tvangssamanslegne kommunane berre må innfinna seg med dei nye realitetane»

<http://www.porten.no/artikler/nyhende/stadfesta-kommunar-bli-slegne-saman-med-tvang>

Høyre vinger mest – kommunereformen har forsvunnet inn på bakrommet

«*Poenget er at kommunesammenslåingene bør skje frivillig og ikke med tvang. Det mente også regjeringen og kommunalminister Jan Tore Sanner (H) da han la fram forslaget om kommunereform i 2014. Nå har pipa fått en annen lyd.*» [Arne Strand i Dagsavisen, januar 2017](#)

Regjeringa og Venstres bruk av tvang i kommune- og regionreformen, er misbruk av makt og hører ikke hjemme i et folkestyre, sier [Eva Nordlund i en kommentar i Nationen 24.02.17:](#)

Nordlund oppsummerer kommentaren sin i tre punkter:

- **Maktmisbruk:** Politisk makt skal brukes, men ikke misbrukes. Å bruke tvang mot kommuner, er misbruk av makt.
- **Nytale:** De aller fleste skjønner at når kommuner umyndiggjøres, overkjøres og tvinges - så handler det ikke om å «flytte makt og ansvar ned».
- **Nedlatende statsråd:** Sanner hevder at de «gode lokalpolitikere» er enige med ham. De andre skal tuktes.

Som nevnt over er det blandede erfaringer fra tilsvarende reformer i to av våre naboland. Reformene der ser ikke ut til å ha gitt bedre levekår for demokratiet. Mer makt er overført til byer og tettbygde områder, og makt blir overført fra lokalpolitikere til byråkrater. En annen effekt er at strukturendringer gjennom sammenslåinger også fører til større enheter, noe som gjør det mer lønnsomt å konkurransesette offentlige tjenester. Når den norske kommunereformen skal gjennomføres med tvang og makt i rekordtempo, er det derfor lov til å undres over hva regjeringens reformiver handler mest om - demokrati eller marked.

Senterpartiet mener

- Kommunene er sentrale tjenesteprodusenter, samfunnsutviklere og «grunnmuren» i vårt folkestyre.
- Senterpartiet er motstander av den pågående kommune- og regionreformen og mener de fører til sentralisering og svekket folkestyre.
- Kommune- og fylkessammenslåinger skal være frivillige, og at oppslutningen om dem skal være avklart i lokale folkeavstemminger.
- Senterpartiet går inn for en omfattende oppgaveoverføring til kommuner og fylker på områder som vil tjene på at lokal kompetanse og forvaltningskunnskap blir brukt når løsningene utformes.
- Senterpartiet er imot å bruke inntektssystemet for å tvinge fram kommunesammenslåinger og tar avstand fra forsøk på å dele mindre kommuner inn i «frivillige små» og «ufrivillige små».
- Staten skal legge til rette for at alle kommuner har likeverdige økonomiske forutsetninger for å løse sine oppgaver.

Regionreform

«Hvilke problemer skal regionreformen løse? Det hører vi dessverre lite om fra regjeringen eller ivrige forhandlere i fylkene. Lokalkunnskap, som er så viktig for å forstå ulike utfordringer innen en region, vil ikke kunne ivaretas av politikere som er valgt fra helt andre deler av landsdelen de skal styre over. Regionreformen skaper flere problemer enn den løser, mener jeg. Nok en reform hvor sentralisering blir viktigste resultat.» [Heidi Greni, kronikk i Dagbladet 26.09.16](#)

I stortingsmelding nr 22 (2015-2016) heter det regjeringen vil gi nye oppgaver og funksjoner til større regioner. Det er imidlertid lite i meldingen som konkretiserer disse ambisjonene. Stortingsbehandlingen førte heller ikke til forslag om nye oppgaver. Senterpartiet fremmet en rekke forslag om overføring fra departementene, direktoratene og fylkesmennene til fylkeskommunene, uten at dette fikk flertall i Stortinget. I forslaget til statsbudsjett for 2017 gikk regjeringen motsatt vei. Fylkeskommunene fratras oppgaver, og rollen som samfunnsutvikler svekkes gjennom kutt i regionale utviklingsmidler. Reduserte bevilgninger går også ut over Innovasjon Norges virksomhet, og mulighetene til å bygge opp kommunale næringsfond. Midlene til interregjosjekter er sterkt rammet av regjeringens budsjettkutt. Dette vil medføre at pågående samarbeidsprosjekter med regioner i andre land må avsluttes, [skriver Senterpartiet i sitt alternative statsbudsjett 2017](#).

Regjeringen har tidligere varslet at de vil slå sammen 19 fylker til 10 regioner innen 2020. Her følger noen **eksempler** på resultater og ønsker etter prosesser i fylkene:

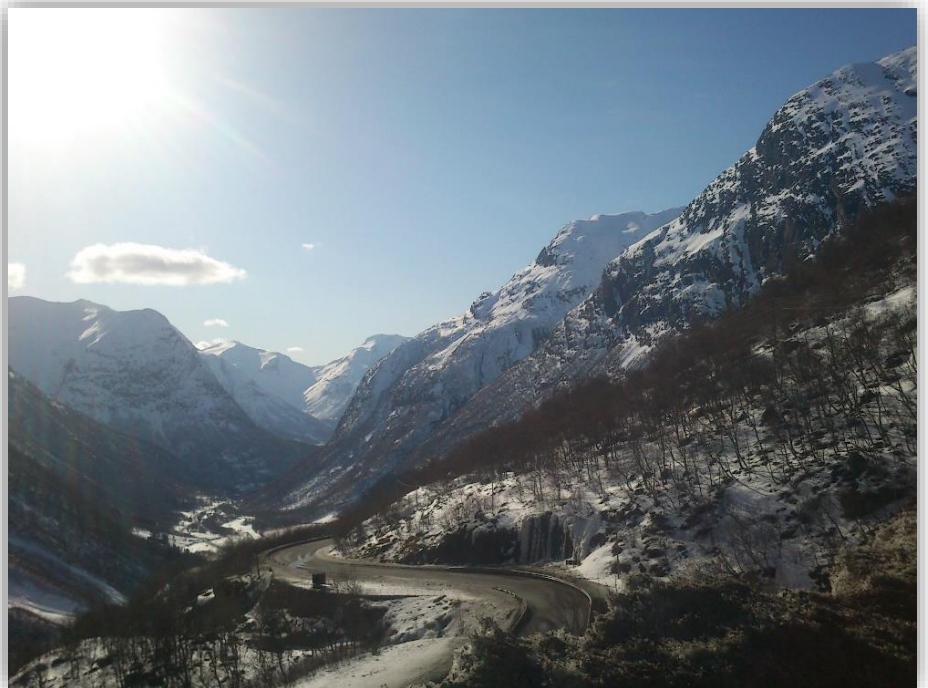
- Trøndelagsfylkene har vedtatt å slå seg sammen.
- Hordaland og Sogn og Fjordane har vedtatt en intensjonsavtale om å gå sammen i «Vestlandsregionen», men uten Rogaland som takket nei.
- Telemark og Vestfold har inngått intensjonsavtale om sammenslåing.
- Vest- og Aust-Agder har vedtatt sammenslåing.
- Akershus stemte nei til Viken-regionen (Akershus, Østfold, Buskerud).
- Ingen sammenslåing mellom Oppland og Hedmark, begge fylker stemte nei.
- Ingen sammenslåing Troms og Nordland.
- Finnmark ønsker å være egen region.

Regjeringen, Venstre og KrF mener regionreformen vil styrke lokaldemokratiet. Etter deres syn skal reformen bidra til å desentralisere makt, ved at oppgaver og ansvar flyttes fra stat til folkevalgte på regionalt nivå. Samtidig er ikke oppgavene for de nye regionene definert ennå. Oppgavene skal derimot utredes av et ekspertutvalg som ennå ikke er nedsatt. Med andre ord fremstår både innhold og oppgaver som uklart. Regjeringspartiene og deres støttespillere mener likevel at reformen skal redusere byråkratiet og bidra til en mer effektiv offentlig forvaltning. Hvordan dette skal skje er ikke foreløpig ikke definert.

22. februar 2017 ble Høyre, FrP, Venstre og KrF enige om en avtale som definerer de nye regionene:

- Trønderylkene er allerede vedtatt slått sammen.
- Hordaland og Sogn og Fjordane blir til region Vestlandet.
- Agderfylkene slår seg sammen.
- Buskerud, Akershus og Østfold blir til Viken region.
- Møre og Romsdal blir som i dag.
- Hedmark og Oppland blir én region.
- Telemark og Vestfold blir en region
- Oslo fortsetter som i dag.
- Rogaland fortsetter som i dag.
- Nordland, Troms og Finnmark skal bli til en eller to regioner. Det skal brukes litt tid på å finne den endelige strukturen her.

I begynnelsen av mai inngikk regjeringen og støttepartiene KrF og V en avtale om etablering av 11 regioner. Her blir Troms og Finnmark én region, mens Nordland blir stående alene. Selve innstillingen fra kommunal- og forvaltningskomiteen om regionreformen kommer senere, med planlagt stortingsbehandling 8. juni. Sammenslåingene gjelder *fylkeskommunene*, og det er uklart i hvilken grad de geografiske fylkene vil bestå, bla. som valgdistrikter.

Parallelt med regionreformen arbeides det også med organisering av fylkesmannsembetene. Regjeringen har bestemt at fylkesmannsembetene skal reduseres til 11 gjennom fire sammenslåinger. Det skal ansettes nye fylkesmenn allerede før sommeren, med tiltredelse 1. januar 2019, ifølge en [pressemelding fra regjeringen vedrørende nye fylkesmannsembeter](#).

Regjeringens nye struktur for fylkesmennene, og ikke minst hastverket med å ansette dem får sterk kritikk. Historiker Yngve Flo peker på at dette er den mest markante endringen i fylkesmannsembetets historie. Han peker på at dette er et brudd med viktige prinsipper og den stabiliteten som fylkesmannsstrukturen har utgjort i norsk styresett helt siden 1600-tallet. Regjeringens reform har et knapt flertall i Stortinget, og kan bli reversert allerede til høsten med et nytt stortingsflertall.

Senterpartiet ser det som et stort paradoks at regjeringen på den ene siden har lansert en regionreform som angivelig gir fylkeskommunene en større rolle som samfunnsutvikler, samtidig som man bruker budsjettpolitikken til å bygge ned fylkeskommunes utviklingsrolle.

Det er en åpenbar konflikt mellom målet som er satt for regionreformen og den praktiske oppfølgingen i statsbudsjettet for 2017. Senterpartiets alternative statsbudsjett gir derimot fylkeskommunene tilbake rollen som samfunnsutvikler. Fylkene får i dette budsjettet ansvaret for fordeling av midlene til regionalt utviklingsarbeid og tilrettelegging av samarbeid med Innovasjon Norge, SIVA, forskningsinstitusjoner og kommunene. [Senterpartiets alternative statsbudsjett 2017](#)

Senterpartiet mener

- at målene for distrikts- og regionalpolitikken skal være å opprettholde hovedtrekkene i bosettingsmønsteret. Vi vil nytte de menneskelige og naturgitte ressursene i hele landet for å fremme størst mulig nasjonal verdiskaping basert på bærekraftig vekst.
- statens rammeoverføringer skal gi grunnlag for likeverdige tjenester til folk, uavhengig av om de bor i små eller store kommuner og fylker.
- spørsmål om kommunesammenslåing skal være basert på lokale initiativ, og innbyggerne høres gjennom folkeavstemminger. Slik vil målet om et levende lokalt folkestyre få et reelt innhold.
- at kommunesammenslåinger som gjennomføres mot kommunenes vilje, må reverseres.

Politireformen

Regjeringen har noen skrytelister, men folk ser at politiet skal sentraliseres, Nav skal sentraliseres, og når det gjelder kommuner truer de med tvang og økonomisk straff. Vi ønsker å få snudd kursen. Det er feil når lokalbefolkningen blir overhørt, overprøvd og overkjørt i sak etter sak. Trygve Slagsvold Vedum til ABC-nyheter 8. februar 2017. [Trygve Slagsvold Vedum til ABC-nyheter 8. februar 2017](#).

Norsk politi skal omstruktureres og moderniseres. Målet med nærpolitireformen er ifølge regjeringen å sikre tilstedeværelse av et kompetent og effektivt lokalt nærpoliti der befolkningen bor. Samtidig skal det utvikles gode fagmiljøer som er rustet til å møte dagens og morgendagens kriminalitetsutfordringer, følge [Nærpolitireformen - regjeringen.no](#). At politireformen er blitt markedsført som en «nærpolitireform», er seg selv problematisk. Direktoratet for forvaltning og IKT – DiFi peker på at det er en stor utfordring å skulle tydeliggjør hva et nærpoliti skal være, og hva både innbyggere og kommuner kan forvente seg. ([Evalueringsrapport DiFi 17. februar 2017](#))

Nærpoliti og sentralisering er to ord som ikke går godt sammen, ifølge Difi. «Nærpolitireformen» har flere iboende spenninger, og blir derved motsetningsfylt. Mange har vanskelig å tenke seg et «nærpoliti» når lensmannskontorer forsvinner og erstattes av politibiler. Nærpoliti er et begrep som må fylles med innhold, og Senterpartiet vil ha et politi som er tilstede der folk bor.

Senterpartiet ønsket derfor en annen politireform enn den sentraliseringsreformen som regjeringen gjennomfører. I tillegg er økende veksten i Politidirektoratet bekymringsfull, og veksten her skjer parallelt med en økende konsulentbruk. Det er politiet i distriktene som utfører tjenestene, og som møter folk i hverdagen. Et tilstedeværende politi har en preventiv og forebyggende effekt, og lensmannskontorene må settes i stand til å ha en bemanning som gjør at de er synlige i lokalsamfunnene. Senterpartiet ønsker derfor å prioritere midler til politidistriktene, og foreslo derfor i sitt alternative statsbudsjett for 2017 å øke de frie midlene til politidistriktene med 500 mill. kroner. Dette for å bedre responstiden i distriktene, til ansettelser og til bedre materiell. Senterpartiet vil også styrke grensekontrollen.

Det viser seg også at mange politifolk har liten tillit til reformen, og at det er skepsis i mange kommuner. Difi minner også om at kommunene skal håndtere flere reformer samtidig, noe som ikke gjør ting enklere. Selv om politiet har fått nye midler til ansettelser av nyutdannede, er det også foretatt kutt gjennom regjeringens av byråkratiserings- og effektiviseringsreform. I tillegg kommer tiltak som ikke er fullfinansiert, eller som tas innenfor rammen. Dette gjelder blant annet driftskostnader knyttet til IKT. Dette må sies å være utfordrende, da politireformen nødvendigvis også avhenger av gode og fungerende IKT-systemer. Når det gjelder beredskap, er også 110-sentralene et ledd i politireformen, når disse skal samlokaliseres med politiets operasjonssentraler. Dette skal redusere dagens nitten 110-sentraler til tolv. Hva som skjer med AMK-sentralene er foreløpig uavklart. Stortingsflertallet med regjeringen i spissen har gått inn for å redusere antallet politidistrikt fra 27 til 12. Regjeringen mener at Norge har for mange lensmannskontor, og vil legge ned 126 av dem. 90 prosent av befolkningen skal ha maksimalt 45 minutters kjøretid til nærmeste lensmannskontor. Jenny Klinge i Justiskomiteen har stilt spørsmål ved hvilken kvalitet og innhold lensmannskontorene skal ha etter reformen. Senterpartiet mener at det ikke er lagt opp til god nok lokal medvirkning, noe som var en klar forutsetning fra stortingsflertallet sin side. Blant annet skulle lokale folkevalgte sikres medvirkning i de lokale prosessene. Senterpartiet er også bekymret for innholdet på de små lensmannskontorene etter reformen, og om de vil være i stand til å levere de tjenestene til befolkningen etter intensjonene i reformen. Senterpartiet har derfor fremmet flere forslag i Stortinget om å styrke lensmannskontorene, men uten at disse forslagene har fått flertall.

Senterpartiet mener at alle, uansett bosted, skal kunne føle at deres sikkerhet blir godt ivaretatt av et tilstedeværende og synlig politi.

Senterpartiet ønsker å opprettholde en desentralisert politidistrikt- og lensmannsstruktur for å sikre beredskap og nødvendig lokalkunnskap. Nærpolitiets lokale tilstedeværelse setter dem i stand til å forebygge og oppdage kriminalitet på et tidlig tidspunkt. Politiet må bli mer effektive uten at det går på bekostning av kvalitet og tilstedeværelse. Senterpartiet vil innføre en geografisk definert responstid for politiet. Vi er imot generell bevæpning av politiet, men vil tillate nedlåst våpen i politibil.

Senterpartiet er kritiske til regjeringens såkalte Nærpolitireform, som skaper usikkerhet rundt hvor mange lensmannskontor det vil være i fremtiden og reduserer antall politidistrikt ned til et nivå som i følge oss er uansvarlig. Senterpartiet vil at politidistriktene i hovedsak skal følge fylkesgrensene.

Jernbanereformen

«Med jernbanereformen vil regjeringen gi passasjerer og næringsliv et bedre togtilbud og legge til rette for at jernbanesektoren er bedre rustet til å møte fremtiden.» Regjeringen.no/Jernbanereformen

Foto: Pixaby

Gjennom en storstilt konkurranseutsetting av norsk jernbanedrift, ønsker regjeringen å gi et bedre tilbud. Dette skal gjøres gjennom konkurranseutsetting, opprettelse av et nytt jernbanedirektorat og strukturendringer. Til tross for stort vedlikeholdsetterslep og behov for oppgradering av så vel banelegeme som signalsystemer og annen infrastruktur, er regjeringens medisin å la andre jernbaneselskaper få monopol på de ulike togstrekningene.

Det er ikke klart hvordan dette skal kunne føre til en bedre jernbane, som ifølge regjeringen trenger 17 mrd. kroner til opprustning. Selskaper som vinner anbudet på en jernbanestrekning, vil drifte denne med togsettene til NSB, som skal stilles til disposisjon. Det er kostbart å drive jernbane, og selskapene vil måtte konkurrere på pris. Det er uklart hvor kostnadene skal spares inn, slik at drift av jernbane blir lønnsomt for nye drivere. Det er nemlig få andre muligheter å ta ut profitt annet enn på innsparinger i lønninger og pensjoner – eller gjennom økte billettpriser.

NSB får tøff konkurranse når norsk jernbanedrift settes ut på anbud. Konkurrentene vil blant annet være togselskaper fra Frankrike, Sverige og Kina. NSB hevder at de må kutte 1 mrd. kroner for å være konkurransedyktige i anbudsrundene. Regjeringen hadde som mål å få lagt ut togtruter på anbud før valget. Høsten 2016 viste det seg at planene ble forsinket. Konkurranseutsetting av togtrafikk i Sør-Norge skulle vært lagt ut februar 2017, men anbudsrundene er foreløpig utsatt. I begynnelsen av mai 2017 melder samferdselsminister Solvi Olsen at anbudsrundene blir utsatt til juni 2019.

Senterpartiet mener

Senterpartiet vil ha en integrert, offentlig jernbanesektor i Norge, og vil reversere oppsplittingen og konkurranseutsettingen av jernbanetilbudet i Norge.

«Lover færre direktører og flere konduktører :» [Trygve Slagsvold Vedum til Dagbladet 23.april 2017.](#)

Forsvaret

«I denne situasjonen er det særs urovekkjande at regjeringa byggjer ned Heimevernet og legg ned Sjøheimevernet i sin heilheit. Medan Heimevernet skal sikra 40 prosent fleire nøkkelobjekt, blir det som følgje av den nye langtidsplanen for Forsvaret 7000 færre HV-soldatar. Senterpartiet ser eit operativt og desentralisert heimevern med gode kapasitetar som ein avgjerande viktig del av totalforsvaret. Difor vil Senterpartiet auke Heimevernet sin struktur, auke årleg trening og investere i moderne våpen og personleg utrustning til alle HV-soldatar.» [Fra resolusjonen "Ein framtidsretta forsvars- og tryggingsspolitikk" vedtatt på Senterpartiets landsmøte 2017.](#)

Regjeringen fikk ved hjelp av Ap vedtatt en langtidsplan som legger opp til nedbemanning innen forsvaret, sammen med kraftige reduksjoner i Heimevernet. Langtidsplanen legger opp til kraftige kutt i antall baser, og nedlegging av Sjøheimevernet. Blant annet skal Andøya flystasjon, Kjevik, Hovemoen og Åsegarden legges ned, med de følger dette vil få for de respektive lokalsamfunnene. Forsvaret skal kutte og spare penger, og flere oppgaver vil overføres til private. Kutt og innsparinger iverksettes for blant annet å kunne investere i flere kampfly, overvåkningsfly og styrke ubåtkapasiteten. Uenighet om blant annet Hæren og Heimevernet bidro til at KrF, Venstre og Senterpartiet ble stående utenfor forliket.

«Våre erfaringer for flytting av baser og nedbemanning er at dette koster betydelig mer enn det som er forutsatt. I tillegg kommer belastningen, fare for tap av kompetanse og ikke minst en produksjonsnedgang som vanskelig kan måles i kroner», skriver [leder i forsvarets fellesorganisasjon Jens B. Jahren i Aftenposten 23. juni 2016.](#)

Regjeringen har satt i gang en utredning av landmakten (Hæren og Heimevernet). Resultatet vil bli presentert i forbindelse med statsbudsjettet 2018, altså etter Stortingsvalget høsten 2017. Det har kommet kritikk både mot prosessen, og at nedskjæringer og avvikling allerede er satt i gang. Blant annet har Senterpartiet fremmet forslag i Stortinget om å stanse alle pågående nedskjæringer i Heimevernet inklusive Sjøheimevernet, inntil Landmaktutredningen er behandlet.

«Medan Senterpartiet vil styrke Heimevernet, gjer Høgre og Frp det motsette. Regjeringa bryt ned Heimevernet, gjennom å redusere talet på HV-soldatar over store deler av landet. Sjøheimevernet som skal trygge Kysten vår er regjeringa i ferd med å avvikle i ekspressfart! Medan objekta i Noreg som treng sikring blir fleire, blir HV-soldatane færre. Når Riksrevisjonen åtvarar i sterkast mogleg ordelag om kva som er i ferd med å skje må Høgre og Frp innsjå at dei er på gal kurs.» [Liv Signe Navarsete, utanriks- og forsvarspolitisk talskvinne for Senterpartiet, 25. april 2017.](#)

Målet for Senterpartiets forsvars- og sikkerhetspolitikk er å hevde norsk suverenitet, sikre nasjonale interesser og medvirke til å sikre internasjonal stabilitet. Regjeringas langtidsplan for Forsvaret sikrer ikke Hæren nødvendig kapasitet som stridsvogner, artilleri og helikopter. Investeringene i Hæren må derfor økes i årene som kommer. Senterpartiet vil opprettholde baser i forhold til våre prioriteringer i Langtidsplanen for Forsvaret 2017-2021. Senterpartiet vil øke det årlige inntaket av vernepliktige, og videreføre og styrke sjøheimevernet.

Senterpartiet mener

- Forsvaret skal være basert på en allmenn verneplikt.
- Styrke alle forsvarsgrener, men legge særlig vekt på Hæren og Heimevernet.
- Redusere Forsvarets stabs- og administrasjonskostnader til fordel for operativ virksomhet.
- Vurdere nye måter å organisere forsvarets eiendommer og logistikkforvaltning på, slik at det blir mer effektivt og målrettet.
- Øke Heimevernet til 50 000 soldater, og gjenopprette en egen utdanning for Heimevernet.
- Fortsatt prioritere å øke ressursene til øving og trening av Heimevernet.
- Gjenopprette Sjøheimevernet og videreføre Kystjegerkommandoen, for bedre å ivareta landets nærkystforsvar.
- Sikre Hæren egen helikopterkapasitet

Skattekontorene

Regjeringen gav i februar 2016 Skatteetaten i oppdrag å utrede ny kontorstruktur for skattekontorene. I mai 2016 reagerte 157 av landets ordførere på både innhold og prosess rundt omorganiseringen av skattekontorene. De sendte opprop til finansministeren med krav om en åpen prosess og behandling i Stortinget. I oppropet heter det blant annet: «*Forslaget om nedleggelse av skattekontorer harmonerer dårlig med avtalen regjeringen har inngått med Venstre om å vurdere å flytte statlige arbeidsplasser ut av Oslo. Dersom regjeringen mener alvor med arbeidsplasser i distriktene må de stanse sentraliseringen som skjer her og nå*». [Les hele oppropet her.](#)

Prosjektgruppen som ble nedsatt, brukte mindre enn to måneder på å utarbeide forslaget, som ble lagt frem 1. juni 2016. Her går det frem at Skatteetaten ønsket å halvere antall kontorer fra 107 til 53. Det kan opplagt kritiseres at hovedoppdraget Skatteetaten fikk, var å sikre «færre og større kontor» og ikke «bedre tjenester», «lavere kostnader» e.a. Protestene fra lokalsamfunn og egne ansatte var store. Senterpartiet var imidlertid alene om å kreve at reformen ble forelagt Stortinget til vurdering, og bare SV støttet SP i at konsekvensene av forslaget måtte utredes. I statsbudsjettet 2017 i oktober 2016 meddeler regjeringen at den uten å søke støtte i Stortinget har besluttet å redusere antallet kontorer til 57. Protester fra Senterpartiet, NTL og andre blir ikke tatt hensyn til. Resultatet er at det lokale sørvistilbudet over store deler av Norge blir borte. Dette rammer særlig næringsdrivende og svake grupper. Manglende lokal tilstedeværelse vil gjøre det vanskeligere å bekjempe skatteunndragelser og svart arbeid. Nedleggelsene skjer til tross for at økende arbeidslivskriminalitet gjør lokal tilstedeværelse viktigere enn noen gang. Sentraliseringen av skattekontorene svekker kampen for et trygt og godt arbeidsliv i Norge. Reformen innebærer også tap av viktige kompetansearbeidsplasser i distriktene.

Færre skattekontorer gir lengre reisevei - alt kan ikke ordnes digitalt

En del grupper må møte fremdeles opp personlig på skattekontoret, deriblant de som trenger ID-kontroll. Dessuten kan offentlige myndigheter henvise personer til skattekontoret for å foreta ID-kontroll ved behov. Når reiseveien blir lengre, blir det vanskeligere, mer tidkrevende og dyrere å få gjennomført slik kontroll. Skattekontoret på Gol er blant de 50 skattekontorene som blir nedlagt. Reiseveien til skattekontoret på Leira blir 47 km en vei. Selv om noen skattekontorer opplever færre besøk, er det motsatt på Gol, skriver ansatte ved Gol skattekontor i et [leserinnelegg i Hallingdølen, februar 2017](#) : «Begrunnelsen for nedleggelse har vært at publikumsbesøket i skatteetaten er redusert. Ja, det stemmer for en del kontor, men skattekontoret på Gol går mot strømmen og opplever det stikk motsatte. Vi har og har hatt en sterk økning i publikumsbesøket gjennom flere år, til tross for at vi veileder publikum i hvordan de kan benytte våre elektroniske tjenester.»

Lokalsykehus

«Kjernevirksomheten i sykehusene, møtet mellom behandler og pasient, skal gis størst oppmerksomhet. Ledelse og støttefunksjoner må alle bygges opp for å fremme dette formål. Befolkningen skal erfare trygghet for at det er kort vei til folkevalgte beslutningstagere og en sykehusledelse som setter pasienten i sentrum.» [Folkets helsetjeneste - Senterpartiets alternativ til nasjonal helse- og sykehusplan \(oktober 2015\)](#).

Senterpartiet vil slå ring om lokalsykehusene. De utgjør en viktig del av spesialisthelsetjenesten. Særlig viktig er akuttmottakene, ambulansetjenesten og fødeavdelingene. Lokalsykehusene er en forutsetning for at spesialisthelsetjenesten skal ha et likeverdig tilbud til innbyggerne, uavhengig av bosted. Utviklingen de siste årene har vært utfordrende for lokalsykehusene systematisk svekkes gjennom fjerning av viktige funksjoner, som akutt- og fødetilbud.

Foto: Senterpartiet

Høyre, FrP og Venstre undertegnet i mars 2016 en avtale om Nasjonal helse- og sykehusplan. Partiene krever ikke at akutt-kirurgi skal være et «skal-krav» til sykehus, men at akuttkirurgi er noe som kan være et tilbud dersom nødvendig. «*Senterpartiet mener dette vil resultere i at folk mister sitt lokalsykehus. Avtalen forandrer ingen ting. Regjeringen freder kanskje sykehusbyggene med denne avtalen, men tilbudet står fremdeles i like stor fare som tidligere. Dette er en farlig avtale for lokalsamfunnene i Volda, Gravdal, Stord, Narvik og Flekkefjord, som nå er enda et steg nærmere å miste sitt lokalsykehustilbud.*» sier Kjersti Toppe i et leserinnlegg [sier Kjersti Toppe i et leserinnlegg](#)

Økonomisme kontra kvalitetsledelse?

Professor i offentlig politikk, Noralf Veggeland peker i på at regjeringens nye Helse- og Sykehusplan henfaller til økonomisme. Han definerer «økonomisme» som en økonomisk fundamentalisme. Denne bygger på rene økonomiske kalkyler som ensidig beslutningsgrunnlag for politiske vedtak. Her blir det også feilaktig fremhevet at fritt behandlingsvalg for pasienter ved privatisering som en «billig» løsning. Kronikk i Dagsavisen, januar 2016. [Kronikk i Dagsavisen, januar 2016.](#)

Regjeringens holdning er at for å drive akuttkirurgi, kreves et pasientgrunnlag på minst 60 000 til 80 000 innbyggere. Det betyr at over halvparten av norske sykehus er for små til å ha akuttkirurgi, ifølge regjeringen. Fjernes akuttkirurgien forsvinner ikke bare akuttberedskapen, men også døgnberedskapen og etter hvert begrunnelsen for å eksistere som eget sykehus.

Regjeringen mener i utgangspunktet at produksjon av velferdstjenester skiller seg lite fra andre tjenester. De mener at konkurranse stimulerer til verdiskaping, bedre tjenester og effektivisering. Lovfestede rettigheter til velferdstjenester, kombinert med fri etableringsrett og stykkprisfinansiering direkte til den tjenesteproducent forbrukeren velger, kan bidra til å sikre en slik utvikling. Det de ikke sier noe om, er at velferd er en attraktiv sektor for finansselskaper. Risikoen er liten, finansieringen av lovpålagte tjenester er sikker og forutsigbar, behovet for velferdstjenester er stabil over tid, og investeringene vi være relativt immune mot konjunkturedganger. Vårt naboland Sverige har gått relativt langt i å åpne for private innenfor helsesektorene. I Sverige styres nå tre av fire selskap innen skole, helse og omsorg av risikoinvesteringselskaper. Det finnes heller ikke forskningsmessig belegg for å hevde at konkurranseutsetting på generelt grunnlag gir innsparinger eller bedre kvalitet i velferdstjenestene: [Privatisering virker ikke.](#)

Senterpartiet vil ha et sterkt offentlig helsevesen som garanterer likeverdige tjenestetilbud i hele landet. Ideelle aktører må være en integrert del av dette, mens private, kommersielle tilbydere skal være et supplement. Våre helsetjenester skal være offentlig finansiert, og egenandeler skal holdes lave. Markedstenkning og privatisering av helsetjenester svekker det offentlige tilbudet og øker sentralisering av tjenester. Senterpartiet mener at anbud og stykkprisfinansiering er lite egnet i helse- og omsorgssektoren. [\(Senterpartiets prinsipp- og handlingsprogram 2017-2021, s.49\)](#)

Senterpartiet vil at lokalsykehusene skal ha god breddekompetanse og følgende funksjoner: indremedisin, kirurgi, anestesi, støttefunksjoner i form av røntgen og laboratorietjenester og også føde- og barselavdelinger når dette er nødvendig ut fra beredskap og avstander. Dette synliggjorde Senterpartiet med en milliard kroner til sykehussektoren i sitt alternative budsjett for 2017, hvor halvparten av pengene skulle gå til lokalsykehusene.

På foretaksrådet 24. april 2017 vedtok helse- og omsorgsminister Bent Høie, endringer i den akuttkirurgiske virksomheten ved Universitetssykehuset Nord-Norge, sykehuset i Narvik og ved Odda sykehus. Endringene var i tråd med vedtak gjort av styrene i Helse Nord og Helse Vest.

– *Vi skal ikke legge ned de små akuttisykehusene, men bevare og videreutvikle dem. Nå er sykehusstrukturen lagt. Det skaper en forutsigbarhet for sykehusene, som nå kan videreutvikle seg i trygghet for at det er behov for dem i fremtiden sier Høie i en pressemelding fra regjeringen. [sier Høie i en pressemelding fra regjeringen](#)* I pressemeldingen heter det videre at sykehuset i Narvik videreført som akuttisykehus med kirurgisk vurderings- og stabiliseringskompetanse, traumemottak og fødeavdeling. Sykehuset vil ha et ortopedisk døgntilbud for planlagte operasjoner, i tillegg til urologisk og gastrokirurgisk dag- og poliklinisk tilbud. Odda sykehus blir videreført som akuttisykehus med akuttfunksjon i indremedisin, radiologiske tjenester, laboratorietjenester, planlagt kirurgi, anestesilege i døgnvakt og skadepoliklinikk. Flekkefjord sykehus skal beholde den akuttkirurgiske beredskapen de har i dag. Dette betyr at akuttkirurgien legges ned både ved Odda og Narvik sykehus. Saken er politisk betent, og flere partier – deriblant Senterpartiet – har varslet omkamp i Stortinget når saken kommer opp igjen i mai 2017. «*Vi frykter dette kan bli starten på slutten for Odda sjukehus. De er nødt til å ha den kirurgiske kompetansen dersom det skal være trygghet i tilbudet, og dersom fagmiljøet skal ha bærekraftig bredde*», [sier Kjersti Toppe til NRK](#).

Senterpartiet mener

- at lokalsykehus må fylles med innhold, sikres rekruttering og gjennom tydelig funksjons- og oppgavefordeling utvikle potensialet som lokalsykehusene har til å utføre de mest vanlige kirurgiske og indremedisinske utredninger, behandlinger og inngrep, med god kvalitet.
- at foretaksmodellen må avvikles, og at sykehusene må styres gjennom en forvaltningsmodell med folkevalgt styring nasjonalt, regionalt og lokalt.
- at sykehus må finansieres som skole og eldreomsorg, gjennom rammebudsjetter over statsbudsjettet.
- at et desentralisert sykehusstilbud er nødvendig for å skape trygghet for beredskap og likeverdige helsetjenester.

Høgskoler og universiteter

Under den sittende regjering er det gjennomført store strukturreformer innenfor universitets- og høyskolefeltet. I 2014 varslet regjeringen gjennom [Strukturreform i universitets- og høyskolesektoren](#) en storstilt sammenslåing for å redusere antall institusjoner for høyere utdanning.

Strukturmeldingen legger til grunn at det er nødvendig med fusjoner i universitets- og høyskolesektoren for å skape mer robuste enheter med sikte på økt kvalitet i utdanning og forskning. «Det er imidlertid svært problematisk at meldingen ikke viser til forskningsbasert kunnskapsgrunnlag om forholdet mellom kvalitet og fagmiljøenes størrelse, og heller ikke drøfter dette forholdet. Dette skaper usikkerhet om hvor mange fusjoner som er nødvendig før man er i mål.», skriver Forskerforbundet og UNIO [i sine supplerende kommentarer til strukturmeldingen](#).

I 2016 ble 33 høgskoler og universiteter redusert til 21 gjennom flere sammenslåinger. I første omgang medfører ikke fusjoner mellom universitet og høgskoler til at studiestedene sentraliseres, men dette er en fare for framtida. Studiesteder som tidligere har vært profilert på fag og forskning som vektla distriktsutfordringer, risikerer å få en svekket betydning som samfunnsaktører. Senterpartiet tror ikke det er noen automatikk i at universiteter og høgskoler blir bedre jo større de er. Undersøkelser viser at mindre høgskoler utdanner studenter effektivt og med høy kvalitet. Når man diskuterer struktur for høyere utdanning, må kvaliteten hele tiden være utgangspunktet for diskusjonen. Et ekspertvalgt oppnevnt av Kunnskapsdepartementet peker da også på at kostnadene med å utdanne en student varierer mye mellom ulike studier og læresteder. De finner ikke belegg for stordriftsfordeler i universitets- og høyskolesektoren.

«Jeg er skeptisk. At noen av de aller minste høgskolene var for små er jeg ikke fremmed for. Men jeg blir litt bekymret for høgskoleoppdraget i forhold til regionene. Det blir ingen høgskoler igjen i Nord-Norge, og høgskolene i Midt-Norge blir også underlagt universiteter. Jeg håper på det beste, men er litt urolig.» **Rektor Per Halse, Høgskolen i Volda til NRK**

[https://www.nrk.no/norge/rektor-kritisk-til-sammenslainger - -frykter-hogskole- dod - 1.12279876](https://www.nrk.no/norge/rektor-kritisk-til-sammenslainger--frykter-hogskole-dod-1.12279876)

Senterpartiet mener Norge må opprettholde en spredt struktur på studiesteder innenfor høyere utdanning, og er kritisk til sammenslåingen av studiesteder i det omfanget vi har sett de siste årene. Samspillet mellom utdanningsinstitusjonene og det regionale og lokale arbeidsmarkedet er en viktig faktor for at arbeidslivet generelt, og næringslivet spesielt, får tilgang på nødvendig og relevant kompetanse som kan bidra til omstilling og vekst. Den geografiske plasseringen av lærestedene har mye å si for hvor studentene søker arbeid etter avsluttet utdanning. En spredt struktur for høyere utdanning har derfor stor distriktspolitisk betydning. En utredning fra Statistisk sentralbyrå viser at nær 60 prosent av studentene blir boende og finner sin første arbeidsplass i samme område som utdanningsinstitusjonen er etablert.

Senterpartiet mener

- Etter strukturendringene i høyere utdanning, hvor tidligere høyskoler gjennom fusjonsprosesser er blitt universitet, er det kun igjen en håndfull offentlige høyskoler. Senterpartiet ønsker at særlig profesjonsfagene får gode utviklingsmuligheter framover uavhengig av om utdanningsinstitusjonen er universitet eller høyskole.
- Profesjonsfagene skal holde høy kvalitet. Det vil si: være forskningsbasert, praksisnær og ha fokus på arbeidslivets behov i regionen institusjonen er.
- Basisfinansieringen av UH-sektoren må revideres og økes og resultatfinansieringen begrenses til temaer/områder som er av særlig interesse for landet. Det må også utarbeides basisfinansiering til desentralisert høyskoleutdanning.
- I både høyskole- og universitetsutdanningene bør praksis og studentinvolvering integreres sterkere i studieløpet. Studentene må i større grad få ta del i forsknings- og utviklingsarbeid underveis.

ABE-reformen: avbyråkratisering og effektivisering

«Regjeringen vil bygge sin politikk på en effektiv bruk av fellesskapets ressurser. Som i næringslivet vil det også i offentlig forvaltning være et potensial for å bli mer effektiv. For å hente ut potensialet må det stilles klare krav om mindre byråkrati og mer igjen for skattebetalernes penger.

Regjeringen innførte derfor en avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform i 2015. Regjeringen forutsetter at alle statlige virksomheter gjennomfører tiltak for å bli mer effektive. Kravet om mindre byråkrati og mer igjen for pengene vil gjelde det meste av statlig forvaltning. Reformen omfatter sektorer som er politisk prioritert. Det er ikke mindre viktig å sikre effektiv ressursbruk i prioriterte sektorer.» [Innst. 2 S \(2015–2016\)](#)

På denne bakgrunnen har regjeringen har satt i gang en storstilt reform for å redusere byråkratiet og øke effektiviteten. Gjennom «ostehøvelkutt» skaper reformen nå problemer hos blant annet domstolene. Budsjettavtalen mellom regjeringen og deres støttespillere gir et kutt på mer enn 60 millioner kroner over fire år, noe som kun kan tas gjennom bemanningskutt. Dette fører igjen til lengre saksbehandlingstid, og i verste fall lavere straffer. For eksempel mangler Alta tingrett dommere. Sorenskriver Bjørnar Leistad sier til [NRK Finnmark](#) at det er vanskelig å oppfylle ønsket fra sentrale myndigheter om skjerpede straffer når de ikke klarer å få ned saksbehandlingstiden. De små domstolene rammes uvanlig hardt, og dette kan særlig gå ut over straffenivået. Sorenskriver i Gjøvik og leder i Den Norske Dommerforening, [Ingjerd Thune peker på det samme](#): - «Nå tar det 127 dager i snitt før en straffesak kommer opp, men de skal egentlig behandles innen 90 dager.»

Det samme skjer over hele landet, og ifølge Domstolsadministrasjonen blir det flere og flere saker som skal behandles av færre ansatte.

Andre eksempler

Landbruket

Regjeringen har lagt opp til mer stordrift i landbruket, og trangere kår for vanlige norske familiebruk gjennom en lang rekke skatte- og avgiftsskjerpelser. I tillegg legger endringer i konsesjons- og kvoteregulering opp til mer stordrift. I [landbruksoppgjøret i 2014](#) gjorde regjeringen en endring i jordbruksstøtten som prioriterer dem som driver stort. For eksempel fikk noen store grøntprodusenter økt støtten fra rundt 40 000 til over en million kroner.

«Regjeringa la før jul 2016 fram si jordbruksmelding. Det var ei oppskrift på å sentralisera og liberalisera det norske jordbruket. Det å produsera mat skulle jamstellast med å produsera ei kva som helst anna vare. Det skulle verte meir marknad og mindre politikk», [skriv Geir Pollestad i dette innlegget.](#)

Regjeringen ville blant annet fjerne avløsertilskuddet og tidligpensjonsordningen, og avvikle markedsordningen for egg, korn og geitemelk. Regjeringen ville heller ikke ha noe mål for økologisk produksjon, og ville lokalisere kraftfòrkrevene produksjonen etter markedets ønsker. Regjeringen ville videre kutte ut satsningen på kulturbeite, og mener at distriktpolitikk og jordbrukspolitikk ikke har noe med hverandre å gjøre. Stortingets næringskòmite var ikke enige med regjeringen på disse punktene, som ble avvist under behandlingen i Stortinget. [Bondebladet omtaler de viktigste endringene her.](#)

Senterpartiet vil føre en landbrukspolitikk som gir trygg og sikker mat, landbruk over hele landet, økt verdiskaping og ei bærekraftig næring. For å sikre dette vil Senterpartiet øke lønnsomheten i bruk av jordbruksarealene gjennom et sterkt importvern, årlige forhandlinger mellom staten og faglagene i jordbruket, samt sikre gårdbrukerne en sterk markedsrett gjennom omsetning av varene i samvirke.

Foto:Pixaby

■ **Kutt i småflyplasser**

Avinor driver i dag 46 flyplasser, der kun et fåtall går med overskudd, men der kryss-subsidiering mellom lønnsomme og ulønnsomme flyplasser fører til at alle kan opprettholdes. Regjeringen har lagt opp til at Avinor skal kutte 1,5 milliarder kroner på tre år (2015-2018). Senterpartiet vil opprettholde Norges store nett av lufthavner og finansieringen av disse gjennom flyplassavgifter/kryss-subsidiering. Avinor skal som hovedregel skal drive lufthavner i Norge.

■ **Differensiert arbeidsgiveravgift**

I juli 2014 fjernet regjeringen, etter press fra EU, differensiert arbeidsgiveravgift innen transport-, finans-, energibransjen. Dette innebar en betydelig økning i kostnadene til lokale sparebanker, kraftselskap og transportselskaper. Senterpartiet vil styrke differensiert arbeidsgiveravgift som et hovedvirkemiddel i distriktspolitikken. Målet er at alle næringer og offentlig virksomhet igjen skal komme inn i dette regelverket.

■ **Brannstudien**

Brannstudien fra 2013 anbefaler å gå fra 295 til 19 brannvesen i Norge. Brannvesenet skal bli mer effektivt, og samarbeide bedre ved å samle administrasjonen ett sted i hvert fylke. Regjeringen vil på denne bakgrunnen fremme en sak om omorganisering av brannvesenet. Senterpartiet mener at det er avgjørende at lokale brannvesen settes i stand til å fylle den krevende rollen som de i dag har. Brannvesenet skal fortsatt være et kommunalt ansvar, og Senterpartiet ønsker ikke å innføre nye, regionale organisasjonsnivå i brannvesenet.

■ **Domstolene**

Regjeringen har varslet at domstolstrukturen skal endres. Dette gjelder stort sett de små distriktsdomstolene. Domstoladministrasjonen har igangsatt en utredning med sikte på å redusere antallet. Det er foreslått mindre strukturendringer, og det arbeides med en utredning som både omhandler endringer i tingrettsstrukturen og jordskiftedomstolen. Senterpartiet vil opprettholde en desentralisert domstolstruktur, for å ivareta den lokale rettspleien og sikre folk god tilgang til konfliktløsning. Krav til kompetanse, fleksibilitet og kapasitet kan løses på en like god måte i den desentralisert struktur som i en sentralisert. Senterpartiet vil stanse trenden hvor mindre domstoler i distriktene tappes for ressurser og utsettes for «sniknedleggelse».

■ **NAV-kontorene**

Regjeringen ønsker å slå sammen små Nav-kontorer til større enheter. Nav har de siste årene digitalisert tjenestene sine, for å avlaste kontorene slik at de kan bruke mer tid på brukere som trenger mye hjelp. Allikevel er det mange som sliter både med digital informasjon og telefonkontakt med Nav. Undersøkelser, blant annet fra Forbruksforskningsinstituttet SIFO viser at mer enn 60% av eldre har behov for mer skoling i bruk av IT og internett. [Seniornett](#) viser til tall fra Statistisk sentralbyrå (SBB), som sier at 820 000 personer blant den voksne befolkningen i Norge har svake digitale ferdigheter. I denne gruppen er det mange eldre, men også innvandrere og flyktninger er sterkt representert. Generelt sett har også grupper som arbeidsledige, pensjonerte eller inaktive, lavt utdannede eller personer med lav inntekt dårligere digital kompetanse enn den øvrige befolkningen.

De er nødvendig å styrke kompetansen for disse gruppene, slik at det ikke bygges opp digitale skiller, [i følge en nylig utgitt rapport fra Forbruksforskningsinstituttet SIFO](#). Mange opplever den digitale informasjonen og selvbetjeningssystemene hos Nav som vanskelig tilgjengelig. Derfor er det kanskje ikke så rart at mange kontakter Nav pr telefon, eller møter personlig fram på Nav-kontoret for å få den hjelpen de trenger. Fra april i år er dette skjerpet inn, og Nav-kontorene tar ikke lenger imot brukere som ikke har avtale. Med færre kontorer vil det uansett bli vanskeligere å møte opp personlig på Nav-kontoret

«Det regjeringa gjer, er å gjere det vanskelegare for dei som har det vanskelegast. Mange av dei med krevjande saker vil slite med å kome igjennom, og kjem sikkert til å gje opp. Og så, når statistikken viser at sakstalet går ned, vil det bli brukt for å legitimere at ein legg ned lokale Nav-kontor», sier [Trygve Slagsvold Vedum til Klassekampen 10.mai 2017](#)

■ **Kutt i pendlerfradrag og skattlegging av kjøregodtgjørelse**

Regjeringen har over tre år kuttet i pendlerfradraget slik at mange har falt ut av ordningen. De som fortsatt får fradraget, får betydelig mindre skattefritak. Bunnraget for arbeidsreiser mellom jobb og hjem har økt fra kr 16 000 til kr 22 000 fra 2015 til 2016. I tillegg har avstanden for å bli innvilget reisefradrag økt fra 46,4 km til 64 km tur-retur. I forbindelse med statsbudsjettet 2017, valgte regjeringspartiene og deres støttespillere også å doble skatt på kilometergodtgjørelsen ved bruk av egen bil i arbeidsforholdet.

Senterpartiet mener Høyre/FrP-regjeringen er en av de mest sentraliseringsdrivende regjeringer landet har hatt. Mer stat og mindre lokaldemokrati, mer konsentrasjon av makt og penger, og mindre utjamning er regjeringens virkemidler i sin styring av samfunnsutviklingen gjennom kommunereformen og fylkesreformen. Senterpartiet ser det som en hovedoppgave å være motkraft til denne utviklingen.

Lyst til å lese mer?

Senterpartiets politikk: <http://www.senterpartiet.no/>

Ta hele Norge i bruk! Senterpartiets program 2017-2021

<http://www.senterpartiet.no/aktuelt/senterpartiets-program-2017--2021-copy>

[Senterpartiets distrikts- og regionalmelding](#)

[Senterpartiets alternative statsbudsjett 2017](#)

[Folkets helsetjeneste - Senterpartiets alternativ til nasjonal helse- og sykehusplan](#)

Kommune- og regionreform

<http://frifagbevegelse.no/nyheter/storre-kommuner-i-danmark-ble-ikke-bedre-og-billigere-6.158.445991.bc8c0143ce>

Om evaluering av kommunereformen i Danmark pr 8.2.17:

<http://videnskab.dk/kultur-samfund/ny-forskning-saar-tvivel-om-kommunalreformens-oekonomiske-succes>

Erfaringer fra den finske kommunereformen: <http://vivillillesand.no/hva-sier-erfaringe-fra-finland/>

Reform uten gevinst: intervju med Trygve Slagsvold Vedum i Dagsavisen:

<http://www.dagsavisen.no/innenriks/reform-uten-gevinst-1.922516>

Høyre, FrP og Venstre viser forakt for lokaldemokratiet – Geir Pollestad:

<http://www.dagbladet.no/kultur/hoyre-frp-og-venstre-viser-forakt-for-lokaldemokratiet/67326081>

NRK-oppslag om tvangssammenslåinger. <https://www.nrk.no/norge/fikk-rad-om-34-tvangssammenslainger--svarte-med-atte-1.13395807>

Kommunereformen oppsummert, NRK nyheter:

<https://www.nrk.no/nyheter/kommunesammenslaing-1.11439028>

Fakta om kommunereformen, regjeringen.no:<https://www.regjeringen.no/no/tema/kommuner-og-regioner/kommunereform/Hvorfor-kommunereform/id752904/>

Regjeringen svikter kommunen, sier Heidi Greni:

<http://www.senterpartiet.no/aktuelt/regjeringen-svikter-kommunene>

Politireformen:

NOU 2013: 9 Ett politi – rustet til å møte fremtidens utfordringer — Politianalysen
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2013-9/id730815/>

Nærpolitireformen: <https://www.regjeringen.no/no/tema/lov-og-rett/kriminalitet-og-politi/innsikt/narpolitireformen/id2398914/>

Politiet har ikke tillit til eget direktorat: NRk 22.02.17
<https://www.nrk.no/norge/politiet-har-liten-tillit-til-egget-direktorat-1.13382087>

Høgre sitt politi-i-butikk, Kjersti Toppe og Jenny Klinge, Bergens Tidende 24.feb. 2017
<http://www.bt.no/btmeninger/debatt/Hogre-sitt-politi-i-butikk-330907b.html#xtor=RSS-3>

Politiet i Norden roper varsku
<http://www.aftenposten.no/meninger/debatt/Kronikk-Politiet-i-Norden-roper-varsko-Trygghet-tillit-og-narvar-forsvinner-608744b.html>

Politireformen i Skottland – ingen suksess
<http://forskning.no/juridiske-fag-kriminalitet/2016/09/tilliten-til-politiet-sank-etter-reform>

Regjeringens nærpolitireform: <https://www.regjeringen.no/no/tema/lov-og-rett/kriminalitet-og-politi/innsikt/narpolitireformen/fakta-om-narpolitireformen/id2398894/>

Sp-forslag om politireformen stemt ned etter tur
<http://www.framtidinord.no/ntb/innenriks/2017/03/23/Sp-forslag-om-politireformen-stemt-ned-etter-tur-14491990.ece>

Torsdag 23. mars behandlet Stortinget en sak om kvalitet og innhold ved lensmannskontorene etter gjennomføringen av politireformen. Spørsmålet var stilt av representantene fra Senterpartiet med **Jenny Klinge i Justiskomiteen spissen**.
<https://www.politilederen.no/nyheter/justispolitikk/1664-stortinget-behandlet-kvalitet-og-innhold-pa-lensmannskontorene>

Jernbanereformen:

Konsulentene tjener gode penger på konkurranseutsetting av jernbanen.

<http://frifagbevegelse.no/nyheter/over-100-millioner-til-konsulenter-nar-jernbanen-bli-privatisert-6.158.404658.fa73852c64>

Sp i regjering vil snu opp ned på den blå jernbanereformen, [sier Trygve til Dagbladet 23.04.2017:](#)

Samferdselsdepartementet om jernbanereformen. <http://jernbanereformen.regjeringen.no/>

NRK nyheter, oppsummert om jernbanereformen <https://www.nrk.no/nyheter/jernbanereformen-1.12355680>

Universitets- og høgskolereformen

Struktur i høyere utdanning – samleside og oversikt over reformen hos Forskerforbundet

<https://www.forskerforbundet.no/var-politikk/aktuelle-saker/struktur-i-hoyere-utdanning/>

Høgskolene ferdig slanket, artikkel i Aftenposten:

<http://www.aftenposten.no/norge/Landets-hogskoler-og-universitet-ferdig-slanket-606773b.html>

12 reformer som endrer Norge i blå-blå retning:

<http://www.aftenposten.no/norge/politikk/12-reformer-som-endrer-Norge-i-blabla-retning-36194b.html>

